

PUBLIKAČNÍ ETIKA II. PRÁCE S CITAČNÍM SOFTWAREM

**Proseminář k akademickým
dovednostem**

OSNOVA HODINY

- opakování
- citace
- parafráze
- chyby v citování
- citační norma
- poznámkový aparát
- obecné zásady citování

ZOTERO

ZDROJE

- primární
  - sekundární
  - data/ prameny
-
- rozdíly?
  - způsoby využití?

POSTUP PŘI ZPRACOVÁNÍ BP

- srovnej jednotlivé kroky ve zpracování BP
  - Volba tématu
  - Psaní abstraktu
  - Formátování textu
  - Plánování práce (struktura)
  - Rozhodnutí, zda má mít BP charakter historický, teoretický, nebo empirický
  - Volba teoretického rámce
  - Vlastní psaní (draft)
  - Editování textu
  - Vyhledání bibliografických podkladů
  - Volba oblasti zkoumání
  - Text rozdělený na úvod – teoretické zázemí – metodologie (emp.v.) – stat' (empirická část) – závěr – (popř. diskuse)
  - Tvorba bibliografie
  - Psaní obsahu
  - Volba metod výzkumu (v případě empirického v.)

POSTUP PŘI ZPRACOVÁNÍ BP

- srovnej jednotlivé kroky ve zpracování BP
  - Rozhodnutí, zda má mít BP charakter historický, teoretický, nebo empirický
  - Volba oblasti zkoumání
  - Volba metod výzkumu (v případě empirického v.)
  - Vyhledání bibliografických podkladů
  - Volba tématu
  - Volba teoretického rámce
  - Plánování práce (struktura)
  - Vlastní psaní (draft)
  - Text rozdělený na úvod – teoretické zázemí – metodologie (emp.v.) – stať (empirická část) – závěr – (popř. diskuse)
  - Tvorba bibliografie
  - Psaní abstraktu
  - Psaní obsahu
  - Editování textu
  - Formátování textu

PUBLIKAČNÍ ETIKA — HLAVNÍ ZÁSADY

(ŠANDEROVÁ 2009: 85-86)

Odborný text musí:

- Podat úplné a konzistentní informace o všech využitých zdrojích.
- Jasně odlišit vlastní myšlenky, formulace, data a údaje od převzatých.
- Co nejpřesněji reprodukovat použité texty.

Proč?

- Aby si čtenář mohl zdroj dohledat (a dál s ním pracovat).
- Abychom plody práce druhých nevydávali za vlastní.
- Abychom druhým nepodsouvali něco, co nenapsali.

PROČ ODKAZOVAT?

(ŠPECIÁN, HEŘMANSKÝ 2016)

- **přiznání zdrojů** („dle ...“ / „vycházím z ...“)
- **ilustrování** („viz např. ...“)
- **nasměrování čtenáře k detailům** - metod; postupů; teorií („cílem bylo zist tzv. zhuštěného popisu [Geertz 1973]“)
- **porovnání** („srov. ...“)

PLAGIÁTORSTVÍ: CO JE PŮVODNÍ MYŠLENKA?

(ŠANDEROVÁ 2009: 89)

- Naleznu na internetu zajímavou úvahu, zpracovávající vybrané téma.
  - A) Opíši jí v plném znění a předložím jako svou vlastní práci.
  - B) Dohledám si k jednotlivým argumentům podpůrné výzkumy, teorie, statistická data, teze ale zůstane stejná – předložím tuto rozšířenou verzi úvahy jako vlastní práci.
  - C) Inspiruji se tezí úvahy a zpracuji téma podobným způsobem.
- Vyplatí se opisovat?

ODPOVĚĎ

- Všechny uvedené možnosti jsou považované za plagiátorství. I když se jen inspirujeme tezí a zpracujeme téma v podobném duchu, je třeba odkázat se na zdroj naší inspirace.

SHRNUTÍ: PROČ, ŽE CITOVAT?

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- **Ověření uvedených tezí**
  - komunikace návaznosti
  - zabránění práci na již objeveném
- **Získání širšího kontextu ohledně dané tematiky**
  - komunikace se širším publikem
  - kontext
  - význam
  - účel
- **Informační etika**
  - ochrana intelektuálního vlastnictví a autorských práv
  - autorský zákon (č. 121/2000 Sb.)

METODY CITOVÁNÍ LITERATURY

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- citace
- parafráze
- obecně známe informace

JAK SPRÁVNĚ CITOVAT?

- **Jen tak, aby bylo možné zdroj dohledat!**
- (přímá) Citace
  - Charakteristika
    - Ohraničená uvozovkami.
    - Slovo od slova, popř. zkracujeme .
  - Co když chceme v citaci něco upravit?
    - Zkrátit
      - použijeme: „...“ / „[...]“
    - Zvýraznit
      - zvýrazníme (kurzívou/ tučně) + do závorky/ poznámky pod čarou uvedeme např. „zvýraznění vlastní“ oproti „zvýraznění v originále“
    - Dovysvětlit
      - použijeme poznámku pod čarou
  - Jak citovat cizojazyčnou literaturu?
    - Píšeme-li v českém jazyce, text překládáme (není-li již k dispozici překlad) a do poznámky pod čarou uvedeme, že se jedná o náš vlastní překlad.

JAK SPRÁVNĚ CITOVAT?

- Parafráze
  - Charakteristika
    - Uvádíme část textu
  - Pomocné formulace
  - Pomocné termíny – zkratky
    - Přiznání
    - Ilustrování (např.)
    - Nasměrování (viz)
    - Porovnání (srov.)
  - Kdy citujeme jen datum vydání a kdy přesné stránkování?

ODKAZY NA CITACE V TEXTU

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- **Harvardský systém**
  - „metoda prvku a data“
- **Metoda číselných odkazů**
  - Hlavně v přírodních a technických vědách
- **Metoda poznámek**
  - často v kombinaci se seznamem zdrojů na konci dokumentu

SEZNAM LITERATURY

- Co všechno patří do seznamu literatury?
  - Všechny využití zdroje
  - Zdroje, které s tématem souvisí, ale v textu nebyly nijak využité
    - Co to znamená zdroj využít?
- Jaké typy využitých zdrojů je třeba citovat?
  - Všechny textové zdroje
  - Všechny elektronické zdroje
  - Data
  - Přednášky
  - Ústní sdělení
- S kolika zdroji bychom měli v BP pracovat?
  - 1-4
  - 5-10
  - 10-15
  - S takovým počtem zdrojů, které nám umožní téma smysluplně pojednat, popř. data zajímavě interpretovat

NEJČASTĚJŠÍ CHYBY V CITAČNÍ ETICE

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

- Citování díla, které jste nepoužili
- Necitování díla, které jste použili
- Citování vlastních děl, která nemají souvislost s novým dílem (tzv. autocitace)
- Nepřesné citování, znemožňující identifikaci díla

NEJČASTĚJŠÍ (TECHNICKÉ) CHYBY PŘI CITOVÁNÍ ZDROJŮ

(ŠANDEROVÁ 2007: 100)

- Neúplnost (vynechání zdroje, se kterým se v textu pracovalo)
- Nesprávně uvedené jméno autora
- Jiné vnočení díla v seznamu než v textu
- neodlišená vydání díla se kterými se pracuje v textu (neodlišená v textu/ v seznamu/ v obojím)
- různá úprava citací (jak v textu, tak v seznamu)
- chybné abecední seřazení zdrojů
  - pozor na automatické řazení (editor) „C“; „Ch“; jména začínající na: ščřž

ČSN ISO 690

(MILTOVÁ 2007: 101)

- **Povinné prvky**

- Autor (příp. korporativní orgán se zodpovědnosti za obsah dokumentu)
- Název díla (dokumentu)
- Pořadí vydání (pokud ne 1.)
- Rok vydání
- ISBN
- U časopisů: jméno autora, název příspěvku, název publikace, číslo svazku, specifikace stránek

- **Nepovinné prvky**

- Jména sestavovatelů, redaktorů, překladatelů
- Místo vydání
- Nakladatelství
- Údaje o rozsahu díla (svazky, strany, název edice)

POZNÁMKOVÝ APARÁT

(MILTOVÁ V ŠANDEROVÁ 2007: 98-99)

- Uvedení citovaného díla
- Podrobnější komentování
  - funkce?
  - kdy vhodné?
- Odkazování na předcházející nebo následující část dané práce

OBECNÉ ZÁSADY CITOVÁNÍ

([HTTP://IVA.K.UTB.CZ/WP-CONTENT/UPLOADS/JAK-SPRAVNE-CITOVAT.PDF](http://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat.pdf))

Bibliografická citace by měla jednoznačně identifikovat citovaný dokument. !

- **Údaje pro bibliografickou citaci přebíráme z citovaného zdroje - konkrétní vydání nebo verzi!**
  - **titulního listu**
  - následujícím pořadí rub titulní strany, hlavička stránky, obálka, obal, doprovodná dokumentace (např. leták, manuál)
- **Pořadí údajů je přesně stanoveno normou.**
- **Bibliografická citace by měla být co nejpřesnější.**
  - Nelze vynechávat povinné údaje, pokud jsou v dokumentu dostupné.
  - I nepovinné údaje, jsou-li pro identifikaci citovaného dokumentu důležité.
- **Pokud některý údaj chybí, vynechává se a pokračuje se následujícím.**
  - **Nebo** lze údaj dohledat v jiných zdrojích nebo nahradit zástupnou formulací?
    - **Neznáme místo vydání (ale jsme schopni ho zjistit):** Zapišeme [Praha]: Computer Press, 2008. **V dokumentu uveden rok 1959 (zjevně chybný).**
Zapišeme 1959 [1995]
- **V případě, že některý z údajů přebíráme z jiného zdroje, uvádíme jej v hranaté závorce.**
- **Údaje se zapisují v jazyce, ve kterém jsou uvedeny v citovaném dokumentu.**
- **Jakýkoliv prvek, který není v latinském písmu, se transliteruje.**
- **Podoba bibliografických citací musí být jednotná v celém dokumentu (styl, formát, interpunkce).**

PŘÍŠTÍ HODINA

- **Téma:**
  - Čtení odborného textu:
struktura akademického textu a role jeho jednotlivých částí
- **Úkol:**
  - Uved'te parafrázi celého odstavce.
  - Současně uved'te přímou citaci odstavce tak, aby měla max. 3 řádky a jeho význam zůstal stejný.
  - Odstavec je z kapitoly 2 „Tělesnost“, knihy Petry Šanderové: Tělesnost jako významný faktor procesu adopce.
  - Na použitou literaturu odkažte jak v textu, tak na konci dokumentu uved'te kompletní bibliografický odkaz